

Senosios ir dabartinės vestuvių tradicijos Kūlupėnuose

Darbą parengė:
Kretingos r. savivaldybės Kretingos
M. Valančiaus viešosios bibliotekos Kūlupėnų filialo
vyr. bibliotekininkė Vilija Macienė

Kūlupėnai, 2012

Renkant medžiagą kraštotyros darbui buvo apklaustos 24 kūlupėniškių šeimos.

Žmonės apklausti interviu metodu. Klausimai buvo sudaryti pasitelkus Reginos Merkienės „Šiokiadienių ir šventadienių etnografija (etnografinių duomenų rinkimo pagrindai)“ leidiniu. Klausimai pateikti šio darbo 2 priede.

Kraštotyros darbe visa surinkta medžiaga pateikiama pagal klausimyno seką: pirmiausia aprašomi atsiminimai apie tuometinį 1947–1960 metų Kūlupėnų jaunimą, vėliau – pateiktos vestuvių fotografijos chronologine tvarka nuo seniausių iki dabar. Viso darbe panaudotos 105 nuotraukos iš kūlupėniškių asmeninio archyvo. Surinkta informacija nebuvo labai plačios apimties: daugelis apklausiamųjų ją pakartojo arba papildė, vestuvių papročiai buvo panašūs arba visiškai nesiskyrė. Prie kiekvieno pasakojimo, kurie yra panaudoti kraštotyros darbe, skliausteliuose nurodoma pasakotojo vardas ir pavardė. Informacija kraštotyros darbe pateikta autentiška, kaip pateikė pasakotojas.

Kraštotyros darbo 1 priede pateikta informacija apie žmones, kurie dalinosi prisiminimais apie vestuvių papročius Kūlupėnų apylinkėse.

TURINYS

Įvadas	4
1. Kūlupėnų jaunimas (1947–1961 m.)	6
2. Susitikimai, piršlybos, mergvakariai (anksčiau ir dabar).....	14
3. Vestuvės Kūlupėnuose (Nuo 1929 iki 2008).....	19
3.1. Piršliai	48
3.2. Nuosprendis piršliui	57
3.3. Vestuvinė spauda	59
3.3.1. Kiti pajuokavimai.....	64
3.3.2. Sveikinimai	66
3.4. Persirengėliai vestuvėse.....	67
3.5. Pamergės ir pabroliai.	69
3.6. Muzikantai.....	72
3.7. Vestuvių šeimininkės.....	78
3.8. Dažnos žemaičių ir Kūlupėnų vestuvių tradicijos	82
3.9. Kitos vestuvės.....	88
4. Apibendrinimas	90
5. Literatūros sąrašas.....	91
6. Priedai.....	92

Išvadas

Žemaitijoje ir kitose Lietuvos vietose vestuvės anksčiau buvo pati didžiausia šventė. Vestuvės trukdavo gana ilgą laiką. Jos turėjo daugybę papročių, apeigų, dainų, oracijų. Iš kitų šeimos švenčių jos išsiskiria ir vestuvininkų išdaigomis, pokyliu.

Prieš susituokdami jaunieji privalėdavo išsiaiškinti, ar tarp jų nėra giminystės ryšio. Vyras tais laikais negalėjo vesti anksčiau, negu sulaukęs 14 metų amžiaus, o mergina – 12. Tačiau tuokdavosi kiek vyresni. Buvo įprasta, kad mergaitės tekėdavo ne jaunesnės kaip 17–18 metų.

Vestuvės prasidėdavo **piršlybomis**, kurios Žemaitijoje turėjo kelis etapus. Jurgis Pabrėža aprašo „**zalietas**“, t. y. **žiedynas**. Jos būdavo ir prieš **ūkvaizdžius**, ir po jų. Prieš „zalietas“ jaunikis su jaunąja apsikeisdavo dovanomis, susitardavo, kada paduos užsakus, dalyvaujant piršliui, susigerdavo. Tai buvo svarbus vestuvių etapas, turėjęs vos ne pačių vedybų prasmę. Todėl nenuostabu, kad po „zalietu“ jaunieji save laikė vedusiais ir gana dažnai tą naktį miegodavo kartu. Atsitikdavo ir taip, kad jungtuves bažnyčioje nukeldavo net tolimesniam laikui. Toks paprotys gyvavo Rytų Prūsijoje, taip pat žinomas ir kai kuriose kitose kaimyninėse tautose.

Po **sužieduotuvių** arba prieš jas būdavo **ūkvaizdžiai**. Per juos jaunosios tėvai susipažindavo su ūkiu, į kurį duktė nutekės, ekonomine padėtimi. Po žiedynų – **užsakai bažnyčioje**, o po to – **jungtuvės**. Tam momentui būdavo rengiamasi labai rūpestingai: kviečiami svečiai, tiekiami valgiai, puošiamasi. J. Pabrėža pažymi, kad jaunieji neprivalo vieni patys viskuo rūpintis. Už juos viską turį atlikti tėvai.

Iš pamokslų galima spręsti, kad vakare prieš „**šliūbą**“ susirenka jaunimas šokti ir linksmintis. Taip praleidžiama visa priešvestuvinė naktis. Kitą rytą į bažnyčią nesiskubinama vykti, o, pirmiausia, atliekama **vainiko padavimo** ceremonija. Toms ceremonijoms vadovauja „staršasis“ ir maršalka, kurie ir toliau kartu su piršliu lieka svarbiausiais vestuvių apeigų vadovais. Po vainiko padavimo dar pašokama ir tik tada iškilmingai vykstama į bažnyčią; palydovai joja raiti, šaudydami, grojant muzikai. Nuvykę į bažnyčią, vestuvininkai dažnai jau būna įgėrę ir bažnyčioje juokauja, kibina merginas, o dar kiti sukiojasi po karčiamas. Išeinančius iš bažnyčios pasitikdavo muzikantai ir visi patraukdavo į kokią didesnę trobą toliau tęsti vestuvių su šokiais, dainomis ir gėrimais. Grįžus iš bažnyčios namo, linksmybės vėl tęsdavosi, nes „staršasis“ iš karto tėvų užsiprašo, kad būtų „mergių yr tanciavojimo“. Tą vakarą ir geriama, ir šokama, ir dainuojama. Labiausiai J. Pabrėža piktinasi svečių nakvyne: jie suguldomi kartu – vyrai ir moterys – kur nors trobos asloje ar daržinėje ant bendro patalo. Jaunos merginos kartais vedasi vyrus nakvoti pas save. Toks paprotys būdingas tik žemaičiams. Jį vėliau mini M. Katkus savo „Balanos gadynėje“. Tai buvo senovinių

bendruomenių draugiškų, netgi bičiuliškų kaimo tarpusavio santykių išraiška ir kitose Lietuvos vietose.

Rytą – **keltuvės**. Muzikantai, lydimi vestuvinių, eina kelti jaunųjų. Atsiklaupę prie lovos tol griežia, kol šie neįmeta jiems į smuikus pinigų, o kiti vestuviniai juos vaišina degtine.

Svarbiausias dalykas po to – **svočios pyragai** bei **piršlio korimas**. Tai tik nedidelė dalis visų žemaičių vestuvių ceremonijų. Jas visas galima atsekti iš J. Pabrėžos pamokslų. Šie papročių fragmentai rodo vestuvinių papročių turtingumą ir pačių vestuvių pakilumą.¹

¹ Vestuvės [interaktyvus]. Iš *Jurgis Pabrėža apie Žemaičių papročius*. Žemaičių kultūros draugijos Informacinis kultūros centras, 2003 [žiūrėta 2012 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą: <<http://postilla.mch.mii.lt/Papročiai/paprocPabr.htm#VESTUV%C4%96S>>.

1. Kūlupėnų jaunimas (1947–1961 m.)

Kūlupėnų jaunimas (Salomėja Eitavičiūtė pirmoje eilėje antra iš kairės. Stanislovas Lubys antroje eilėje pirmas iš dešinės) 1947 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Salomėjos Lubienės asmeninio archyvo.

„Anuomet jaunimas ypač mėgo susirinkti pavakaroti. Susieidavome prieš šokių vakarus kurie vadinosi „subatvakariai“ jie būdavo šeštadienio ir sekmadienio vakarą. Labai buvome pamėgę įvairius žaidimus, ratelius, ot tai juoko būdavo, pašėldavom ir jokių pijokavimu. Iš žaidimų ypač populiarius žaidimas buvo „Žiožis“ – pasakojo Salomėja (Eitavičiūtė) Lubienė. Po darbų, – javų „mašinavimo“, – šeimnininkas, pas kurį jaunimas talkino, paruošdavo vadinamą „Patalką“ (šokių vakarą) ir mini vaišes“, – pasakojo *Salomėja Lubienė*.

„Žmonės mokėjo linksmintis degtinės daug negerdavo, nebuvo mados. Šokdavo ratelius.

Vienas iš šokių poroje:

Šokit mergas, kad i basas

Čia ne purva, čia ne rasas

Šokit mergas tru, ru, ru, ru

Nepameskit pridurų (pasijonių nėriniai)“, – prisimina *Morta Ambrazevičienė*.

*Barbora Bertašiutė (dešinėje) su sese Elyte Bertašiute, 1952 m., Salantų fotoateljė.
Fotografijos autorius – Papertis. Iš Barboros Bertašienės asmeninio archyvo.*

„Daug dirbom jauni būdami, dabar jaunimas be jokio darbo gyvena. Šeimoje buvome devyni vaikai darbas darbą vijo. Nebuvau tinginė vis mamai stengiausi padėti. O buvom jau merginos ir pasipuošti norėjome ir į šokių vakarėlių nueiti. Aš buvau „kriaučka“ (siuvėja) nuo paauglystės vis ką pasisiūdavau ar persiūdavau, vis puošti norėdavau. Tais laikais ypač madingi buvo balti „kalnieriai“ (apykaklės) tai aš pasiūvau sėsei ir sau pasiūvau, įsisegėme po „broškelę“ (sagę) ir nusifotografavome Salantų foto ateljė“, – pasakojo *Barbora (Bertašiutė) Bertašienė*.

*Barbora su tėvais ir sesėmis (Barbora trečioje eilėje pirmą iš kairės) 1952 m.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš B. Bertašienės asmeninio archyvo.*

*Liucija Slušnytė (dešinėje) 1949 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

„Jauni buvome, darbo nebijojome. Dar paauglė būdama dirbau kolūkyje, pieno supirkimo punkte. Visi džiaugėmės būdami svarbūs. Su Matilda nuo jaunystės esame geros draugės. Eidavome su merginomis, ir vaikinai prisijungdavo pasivaikščioti po Kūlupėnų kaimą. Tai buvo bene vienintelė mūsų pramoga. Toks buvo mūsų bendravimas su draugėmis ir draugais, taip gimdavo ir meilė ir susižavėjimas“, – pasakojo *Liucija Petrauskienė*.

Jaunystėje Žiaušys ir Matilda Žiaušytė, Liucija Slušnytė (antra iš dešinės) su draugu Bronium Petrausku, 1949 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.

„Anksti tapau našlaite, būdama šešerių metų. Buvo sunkūs laikai, jau buvau suaugus, ravėjau cukrinius runkelius. Už tai cukraus gaudavome. „Liubam“ labai dainuoti. Prižiūrėtojas vis rėkdavo „Drukpidros“ eikit dirbti.

Keldavo mano tėvai pasilinksminimus jaunimui jaujoj. Žiemą persikeldavom į „didžiąją trobą“, namuose. Visko būdavo ir linksmybių ir susistumdydavo“, – pasakojo *Antanina (Zabitytė) Skurdauskienė*.

Antanina Zabitytė (stovi viduryje) su draugėmis iš Salantų, 1955 m. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Antaninos Skurdauskienės asmeninio archyvo.

*Algirdas Galdikas (be kepurės) su draugu 1956 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Danutės Daukantiienės asmeninio archyvo.*

*Kūlupėnų vaikinai: (pirmas iš kairės Adolfas Galdikas su draugais (neatpažinti) 1958 m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Danutės Daukantiienės asmeninio archyvo.*

*Aldona, Liucija ir Petrutė – draugės visą gyvenimą, 1961 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Aldona Motėjauskaitė ir Petrutė Simaitė skaito laiškus 1961m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Petrutės Maksvytienės asmeninio archyvo.*

*Joana Pauliutė su drauge 1959 m., Kūlpėnai. Fotografijos autorius nežinoma.
Iš Joanos Kazlauskienės asmeninio archyvo.*

„Jaunystė buvo graži ir puošmės, kaip leido galimybės. Sunku buvo gauti gerų audinių suknelėms pasisiūti, bet ką rasdavome tas ir tiko. Liko gražūs prisiminimai, nuotraukos, kurias neleis pamiršti puikių jaunystės draugių“, – prisiminimais dalinosi *Joana (Pauliutė) Kazlauskienė*.

Kūlpėnų merginos 1960 m., Kūlpėnai. Pirmoje eilėje: Joana Pauliutė, Danutė Vaičiutė, antroje eilėje: Ona Pociutė Ir Aldona Vaičiutė. Klaipėdos foto ateljė. Iš Joanos Kazlauskienės asmeninio archyvo.

*Linksmieji vestuvininkai (viduryje Aldona Motiejauskaitė; dešinėje Joana Pauliūtė), 1964 m., Kūlupėnai
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Joanos Kaslauskienės asmeninio archyvo.*

„Jaunam vestuvės ypač buvo linksma šventė. Vietinis jaunimas bandėme muzikuoti. Daug pramogų jauni būdami neturėjome, todėl bet kokia šventė mums būdavo ypatingas įvykis. Paskui kaip žirniai pabiro vestuvės, „apženinom“ drauges, draugus, pati ištekėjau, ir prasidėjo kitas gyvenimo etapas“, – pasakojo *Joana Kazlauskienė*.

2. Susitikimai, piršlybos, mergvakariai (anksčiau ir dabar)

Barbora Bertašiūtė, Algirdas Bertašius ir sesuo Petrutė Bertašiūtė–Zmuidžinienė 1954 m., Kulupėna. Salantų foto ateljė, fotografijos autorius Papertis. Iš Barbaros Bertašienės asmeninio archyvo.

„Algirdas Bertašius buvo rimtas mano kavalierius, kuris 1956 metais tapo mano vyru. Turėjau visokių juokingų nutikimų su piršlybomis. Vienas toks pagyvenęs vyriokas sumanė man išpiršti nasrėniškį Zenoną, esą jam rimtai kritau į akį. Kaip ir kiekviename kaime buvo tokie rimti kavalieriai broliai Piluckiai. Tai vis dėl jų galvą skaudėdavo. Nesutikau aš tekėti už to Zenono, nebuvo jis prastas vaikinys, bet mano širdis prie jo nelinko. Praėjus kiek laiko, net piršlio pagalbos neprireikė susipažinau su tokiu garbaniumi Algirdu...“, – pasakojo *Barbora Bertašienė*.

*Salomėja (pirma iš kairės) Stanislovas (antras iš dešinės) 1947 m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Salomėjos Lubienės asmeninio archyvo.*

„Seniau(1947 metai) mergvakariai būdavo, bet mes vadindavome pintuvėmis. Mergina kuri ruošiasi tekėti pasodinam ant „krasės“ (kėdės) viduryje salės. Ją šokdina būsimas jaunikis, o į būsimos jaunosios vietą pasodinama kita mergina iš jaunimo. Ir turi sėdėti, kol tave pašokdins, tokia mada buvo. O jei nelabai patikai kam ir sėdėsi ilgokai, o gal ir visą vakarą“ – dalinosi atsiminimais *Salomėja Lubienė*.

„Turėjai „keravotis“ (saugotis) tėvų, kad nepamatytų kavalieriaus. Mano mama „liubas“ patikrindavo ar aš neparsivedžiau kokio kavalieriaus, ar neišėjau kur slapčia, jokių išeių ne laiku. Turi vaikai tėvų klausyti. Jaunas „apsiženijęs“ įkrenti į patį vargą. „Pačia miera“ mokslą baigęs ir į santuoką, tuoj glėby vaiką turi, negerai. Tuo laiku labiau vyresni „ženijosi“, o dabar vos ne vaikai. Vaikinai eina pagal žmoną, į žmonos pusę. Taip ir turi būti, kitaip būti negali. Kitaip negyvensi. Maniškiui Stanislovui, kad kritau į akį – iš kart supratau. Dar ir dabar tebeturiu pirmąją savo sužadėtinio dovaną – rankšluostinę. Piršlių mums nereikėjo. Gyvenome visai netoliese, galima sakyti vos ne kaimynai buvome ir susikukavome ir iki šiol gyvename. Gyvenimas nelepino, penkis vaikus sunkiai auginame, bet toks buvo gyvenimas ir „kvit“ . – pasakojo *Salomėja Lubienė*.

*Rankšluostinė pirmoji sužadėtinio Stanislovo Lubio dovana Salomėjai 1947 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorė Vilija Macinė.*

*„Krasė“ (kėdė), tarnavusi Lubių šeimai ilgus metus. Stanislovo sumeistrauta ir dabar tebestovi.
Fotografijos autorė Vilija Macinė.*

*Rūtos Zaleckytės mergvakaris 2007 m., Kūlupėnai
Fotografijos autorius nežinomas Iš Rūtos Domarkienės asmeninio archyvo.*

Nerūpestingos mokinukės palydėjo Rūtą į šeimyninį gyvenimą.

Tokio išsiskyrimo pradžia – tai kasų išpynimas. Pirmiausia šeriniu šepėčiu dukters plaukus triskart perbraukia tėvas, motina, toliau tetos, pamergės. Paskutinė šepetį meta į kampą arba aukštyn pamergėms gaudyti, sugavusioji pirmoji ištekėsianti. Nuotakos kasų pynimas – vienas reikšmingiausių senovinio mergvakario apeigų – „Kasos išpynimu merga baigia jaunystę“, taip pat manoma, kasų išpynimas simbolizuoja merginos atsisveikinimą su jaunyste, su nerūpestinga „tėvų dukrelės“ padėtimi – vėliau nuotakai pinamas rūtų vainikėlis.²

² VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. Iš *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009. p 329.

Seniausia fotografija rasta pas Kūlupėnų gyventojus.

*Tuokiasi Dauliai 1900 metai, Skuodo rajonas. Kūlupėniškės Aldonos (Miliūtės) Macienės proseneliai
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Aldonos Macienės asmeninio archyvo.*

3. Vestuvės Kūlupėnuose (Nuo 1929 iki 2008)

Onos Preibytės ir Juozo Venskaus vestuvės 1929 m., Asteikiai. Kūlupėnų seniūnija. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

Emilija Daukantaitė ir Ignas Seselskis 1937 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius Stanislovas Jonutis. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo (Tėvų vestuvės).

Zofijos Viršilaitės ir Felikso Taučiaus vestuvės 1938 m., Skuodo rajonas Žalgirio kaimas .Fotografijos autorius nežinomas Iš Peronėlės Laureckienės asmeninio archyvo (Kūlupėniškės Petronėlės Laureckienės tėvų vestuvių nuotrauka).

*Petronėlės Milašiūtės ir Kazimiero Jasevičiaus vestuvės 1945 m., Asteikių kaimas.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Adolfinos Jasevičiūtės ir Pranciškaus Narvilo vestuvės 1946 m., Asteikių kaimas.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Monikos Strakšytės ir Juozo Karnausko vestuvės 1946 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Monikos Karnauskienės asmeninio archyvo.*

„Visą gyvenimą labai mėgau puoštis. Man svarbu, kad rūbelio ir medžiaga būtų gera, ir fasonas gražus. Visą gyvenimą siuvau žmonėms drabužius. Siuvau ir sau, ir vaikams, ir vyrui. Labai gerai prisimenu kokią gražią nuotakos suknelę pasiuvau savo dukrai. Vėliau ir marti su ta pačia ant šliūbo ėjo... Mano jaunystė buvo graži, labai mėgau dainuoti. Būdavo susieinam seserys, draugės, ir dainuojam, kad ir medžiai linguoja. Dabar žmonės tik išgėrę dainuoja. Ir dar labai mėgau auginti gėles, ir dabar nepamiršau... Mano vestuvės buvo kuklios. Mama neturėjo iš kur didelės šventės daryti. Aš tik norėjau vienintelio dalyko – ilgos baltos suknelės, bet mano noras neišsipildė. Mama gavo tik rožinio šilko gabalėlį, iš kurio išėjo tik trumpa suknelė. Visą gyvenimą man dėl to širdį skauda. Dėlto ir pakeičiau (perklijuota) nuotraukoj save, nes labai suknelė nepatiko... Vyras mano buvo iš biednų, pradžioj gyvenimo sunkiai gyvenome. Vėliau gavus butą viskas išsisprendė, tik ne vyro pomėgis...“, – atsiminė *Monika Karnauskienė*.

*„Labai myliu gėles“, – išlydėdama kartojo Monika. Monika Karnauskienė, 2012m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorė Rima Galuškinienė.*

Monika Karnauskienė savo gėlių darželyje ant kelmelio, 2012 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorė Rima Galuškinienė.

*Janinos Jasevičiūtės ir Kazio Narvilo vestuvės 1948 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Salomėjos Eitavičiūtės ir Stanislovo Lubio vestuvės 1949 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Salomėjos ir Stanislovo Lubių asmeninio archyvo.*

„Mūsų vestuvės buvo 1949 metais. Buvo paprastos ir kuklios. Šventėme artimiausi šeimos nariai ir šalia gyvenantys kaimynai. Žmonės buvome kuklūs „nebaliauni“, tai kukliai ir šventes švėsdavome. Vestuvinę suknelę pasisiūdinau iš gėlėto šilko. Tiesiog kokį gavau, iš tokio ir pasisiūdinau. Nebuvo mados nei dažytis merginoms, nei šukuosenų daryti, susegei plaukelius – ir jau šukuosena. Tokie laikai buvo. Vestuvėse ant stalo dėdavo kiaulės galvą su akim. Varškės sūriai būdavo papuošti sviestiniais avinėliais. Spausti mėsos sūriai papuošti, iš mėsos padarydavo karvę. Ant stalo padėdavo „blieka“ (skarda) pyrago. Nori – atsipjauni kiaulės galvos gabalėlį, nori – vyniotinį, nori – pyragą. Į vestuves neštis dovanų mados nebuvo. Atsinešdavo maisto, patiekalų. Ką susinešdavo svečiai, tą ir valgydavo. Atsinešdavo degtinės butelį. Labai puošti namus nebuvo mados. Pakabindavo garbingiausioje vietoj austinį „Skuotertį“ (rankšluostį). Išpindavo iš rūtų jaunųjų vardų raides“, – pasakojo *Salomėja Lubienė*.

Bronės Paulauskaitės ir Zenono Vaičiaus vestuvės 1954 m., Nasrėnų kaimas (Zinaidos Bružienės tėvų vestuvės). Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.

Bronė Vaičienė 2012 metais. Fotografijos autorė Vilija Macienė.

„Ištekėjau už gero žmogaus Zenono į Klausgalvius, dabartinius Nasrėnus. Vestuvės mano buvo gražios, vasaros laiku. O ką daugiau čia ir pasakysi?.. Suknelę nuotakos turėjau baltą, plaukus pačios šukavomės, nebuvo mados šukuosenos darytis. Nuotakos gėlių puokštę susiskyniau iš darželio: tuo laiku jų nemažai žydėjo. Šventė vyko vieną vakarą. Antrą dieną buvo šventės pabaigtuvės. Užauginau tris vaikus: dvi panas ir pagranduką. Dirbau kolūkyje, bet visą gyvenimą buvau namų šeimininkė. Sulaukusi gražaus amžiaus, 80 metų, pradėjau siuvinėti paveikslus. Esu kukli, geriau daugiau užsispyrusi padirbsiu, negu plepėsiu per daug“, – pasakojo Bronė Vaičienė.

Liucijos Slušnytės ir Broniaus Petrausko vestuvės 1955 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo. Muzikantas D. Abartis iš Sauserių kaimo.

Stasės Petrauskaitės ir Prano Šverio vestuvės 1955 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Danutės Daukantienės asmeninio archyvo.

*Anicetos Beržonskaitės ir Jono Maksvyčio vestuvės 1955 m., Nasrėnų kaimas.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Algirdo Čėsnos asmeninio archyvo*

*Matildos Žiaušytės ir Kazimiero Jasevičiaus vestuvės 1956 m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Danutės Daukantienės asmeninio archyvo.*

*Barboros Bertašiutės ir Algirdo Bertašiaus vestuvės 1956 m, Kūlpėnai.
Fotografijos autorius – Papertis. Iš Barboros Bertašienės asmeninio archyvo.*

„Mano vestuvės buvo 1956 metais balandžio 30 dieną Kalnalio bažnyčioje. Piršlys mano vestuvėse buvo Kazimieras Daukantas, pamergė mano sesuo Bronė Bertašiutė, pabrolys Konstantinas Piluckis. Vestuvės buvo gražios, nors, palyginus, kuklios – artimiausi jaunųjų suaugę šeimos nariai. Vilkėjau ilgą šviesiai rožinę šilko suknelę. Plaukus pati susisegiau, nuometą pasipuošiau rūtos šakelėmis... Ką prisimenu iš tradicijų?.. Viena svarbiausių apeigų buvo vaikų palaiminimas, išvažiuojant „ant šliūbo“. Svečių palinkėjimai buvo: laimės, turto, vaikų... Dovanų kažkokių negavome, tai buvo smulkmenos ar iškeptas pyragas. Gyvenimą pradėjome skurdžiai, bet mane dažnai gyvenime gelbėjo mokėjimas siūti. Siuvau vyrui, vaikams, sau ir žmonėms, kad išgyventi“, – prisiminė *Barbora Bertašienė*.

*Janinos Pociutės ir Igno Paulausko vestuvės 1958 m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorius Antanas Motužis. Iš Janinos Paulauskienės asmeninio archyvo.*

„Mano vestuvės buvo 1958 metais liepos 20 dieną Kartenos bažnyčioje. Šventė vyko „Paulauskyne“, Dauginčių kaime. Turėjau vestuvėse piršlį ir piršlienę. Buvo aštuonios lydėjusios į bažnyčią poros, vainiksegiai buvo mano sesuo Morta Paciutė ir Benediktas Joneckis, muzikantas Vytautas Žvinklys. Vestuvės buvo gražios aš vilkėjau puošnią, ilgą, balto šilko suknelę, gėlių darželyje buvo visokių, susirišau gražią puokštę, nuometą papuošiau tik rūtelėmis. Svečių buvo per keturiasdešimt. Vestuvės vyko dvi dienas. Labai mažai gavome dovanų, gal vieną kitą. Svečiai atsinešė: „Babką“, kiaulės palūpį, „šnapšės“, pyragų išsikepę. Labai svarbi vestuvėse tradicija – jaunųjų išlydėtuvės į bažnyčią, tėvų palaiminimas. Antrą dieną buvo atneštas jaunųjų „suspaustas“ sūris ir juo buvo vaišinami svečiai. Šiaip vestuvėse buvo to kaimo samdytos gospadinės, papjovė kiaulę. Vaisės buvo gana paprastos, nors išeinantiems svečiams buvo įdedamas lauknešėlis: maža „šnapšės“ bonkelė ir pyrago galelis. Mano vestuvės jau buvo laikomos didelėmis... Po vestuvių apsigyvenome su vyru tame pačiame „Paulauskiene“ pas mano uošvius, nebuvo gyvenimas labai lengvas. Pagaliau 1976 metais turėjome savo namus Kūlupėnuose, kur iki šiol gyvenu“, – pasakojo *Janina Paulauskienė*.

*Adėlė Žiaušytės ir Antano Mačerniaus vestuvės 1960 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Danutės Vaičiūtės ir Agirdo Bumblio vestuvės 1960 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Joanos Kazlauskienės asmeninio archyvo.*

„Buvome geros draugės. Kartu eidavome į šokių vakarus. Jų šliūbas buvo Salantų miesto bažnyčioje. Gražiai jiedu gyveno visą gyvenimą“, – prisiminė *Joana Kazlauskienė*.

Stasės Norkutės ir Alfonso Venskaus vestuvės 1961 m., Plungės rajonas, Rietavo apylink, Pivorų kaimas. Fotografas nežinomas (Nuotraukoje nasrėniškės Violetos Česnienės tėvų vestuvės). Iš Violetos Česnienės asmeninio archyvo.

Stasės Norkutės ir Alfonso Venskaus vestuvės 1961 m., Plungės rajonas Rietavo apylinkė Pivorų kaimas. Užstalės nuotrauka. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Violetos Česnienės asmeninio archyvo.

*Petrutės Simaitės ir Jono Maksvyčio vestuvės 1961 m., Kūlupėnai
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Petrutės Simaitės ir Jono Maksvyčio vestuvės 1961 m., Kūlupėnai. Su tėvais. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

*Stanislavos Žvinklytės ir Juozo Zajančiausko vestuvės 1961 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Stanislavos Zajančiauskienės asmeninio archyvo.*

„Kai tekėjau jau tėvas mano buvo miręs, mama Barbora Gramauskaitė–Žvinklienė buvo viena, todėl neturėjo iš kur didelių vestuvių kelti. Dėl to viskas buvo kukliai, bet visai šventiškai ir gražiai. Aš buvau pasipuošusi nuotaka, o ko daugiau ir reikia. Buvo šventiniai pietūs, kaip išgalėjo mama taip ir paruošė. Vėliau turėjau ir patėvį Kostą Irnastą. Vestuvės buvo viena svarbiausių švenčių, žmogaus gyvenime. Ūkininkai jas švęsdavo bagočiau, paprasti žmogeliai – kukliau. Bet tradicijos buvo tos pačios“, – pasakojo *Stanislava Zajančiauskienė*.

*Aldonos Motužytės ir Algimanto Balsevičiaus vestuvės 1964 m., Kūlupėnai.
Fotografijos autorius nežinomas . Iš Joanos Kazlauskienės asmeninio archyvo.*

„Buvo labai graži pora, puikiai prisimenu kai jie tuokėsi, bet, deja, gyvenimas nenusisekė, Neilgai jiedu gyveno. Išsiskyrė, pasuko skirtingais keliais“, – pasakojo *Joana Kazlauskienė*.

*Joanos Pauliutės ir Antano Kazlauskio vestuvės 1966 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš J. A. Kazlauskų asmeninio archyvo.*

Antra vestuvių diena. 1966 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš J. A. Kazlauskų asmeninio archyvo.

Birutės Maciūtės ir Antano Dunausko vestuvės 1972 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Austros Dambrauskienės asmeninio archyvo.

Virginijos Prišmontaitės ir Rimanto Stropaus vestuvės 1975 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Stanislavos Zajančiauskienės asmeninio archyvo.

Danutės Galdikaitės ir Petro Daukanto vestuvės 1977 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius Pleikys. Iš Daukantų asmeninio archyvo.

Danutės Galdikaitės ir Petro Daukanto vestuvės 1977 m., Kūlupėnai. Fotografuota Kretingos foto atelje. Autorius Pleikys. Iš Daukantų asmeninio archyvo.

Danutės Galdikaitės ir Petro Daukanto vestuvės 1977 m., Kūlupėnai (prie Kartenos bažnyčios). Fotografijos autorius Pleikys. Iš Daukantų asmeninio archyvo.

„Vestuvės mūsų buvo ypač gausios. Buvo apie 120 kviestų svečių. Aštuoniolika porų lydėjo mus į santuokų rūmus ir bažnyčią. Tuo laikotarpiu nebuvo mados visiems svečiams stebėti santuokos ceremoniją. Vestuvės truko tris dienas, buvo labai linksmos. Mūsų piršliai buvo Vasiliauskai. Dovanos nebuvo ypač dosnios, daugiausia – patalynė. Jos visam gyvenimui nepritrūkau. Buvo tuomet mada neštis tortą ir butelį degtinės. Šiaip laikai buvo geri, žmonės linksmintis mokėjo, nieko netrūko“, – prisiminė *Danutė Daukantienė*.

Birutės Stalmokaitės ir Sauliaus Degimo vestuvės 1991 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Fotografija iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

„Tai buvo mano sūnaus vestuvės. Buvo labai organizuotos su visais papročiais. Labai svarbu buvo palaiminti vaikus išlydinti į santuokų rūmus ir bažnyčią, vėliau juos sutikti su vandeniu, duona ir druska, uždegti šeimos židinį linkėti vaikams laimingo gyvenimo. Piršlienė organizavo išbandymus jaunai gospadinei ir gospadoriui“, – pasakojo *Adelė Degimienė*.

Elenos Žiaušytės ir Broniaus Degimo vestuvės 1999 m., Kūlpėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adelės Degimienės asmeninio archyvo.

*Živilės Bieliauskaitės ir Manto Viskanto vestuvės 2006 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius Pleikys.
Iš Živilės Viskantienės asmeninio archyvo.*

„Živilės ir Manto vestuvės buvo puikios, net ruduo padovanojo puikią saulėtą dieną. Salės centre prie jaunųjų kėdžių buvo pakabintas austinis rankšluostis su jaunųjų vardų inicialais, nupintais iš rūtų. Vestuvėse dalyvavo apie keturiasdešimt svečių. Šventė buvo pagal visas vestuvių tradicijas. Mums atvykus prie santuokos rūmų, nuotaka prisiminė, kad namuose, Kūlupėnuose, liko jos vestuvinė puokštė, piršlys žaibiškai į tai sureagavo ir greit nupirko jaunajai naują puokštę. Šventės vedliai buvo piršlys ir piršlienė, tai buvo mūsų giminaičiai – pusbrolis Irmantas Paulius su savo žmona, taip pat trys poros jaunimo, lydėjusios į santuokų rūmus. Pirmoji pamergė, vadinama vainiksegė, buvo sesuo dvynė Dovilė Bieliauskaitė. Šventė prasidėjo tėvų palaiminimu išlydint santuokos sakramentui. Vėliau – jaunųjų sutikimas su duona, druska ir vandeniu. Taip tėvai pasitinka savo vaikus ir pasveikina naują šeimą. Parvykusių jaunųjų laukė piršlių išbandymai: lėlės vystymas, lėkštės sudaužymas laimei ir šukių skaičiavimas, kiek bus vaikučių.

Antrą vestuvių dieną buvo įnešamas sūris ir parodyta, kiek jaunieji sugebėjo per naktį jį suspausti. Pirmajai pamergei nuotaka užsegė savo nuometą, o anyta užrišo sesei prijuostę ir skarelę, kaip jaunajai šeimininkei. Vėliau sekė piršlienės pamokymai ir dovanos jaunajai šeimininkei ir gaspadoriui“, – pasakojo *Dainora Bieliauskaitė*.

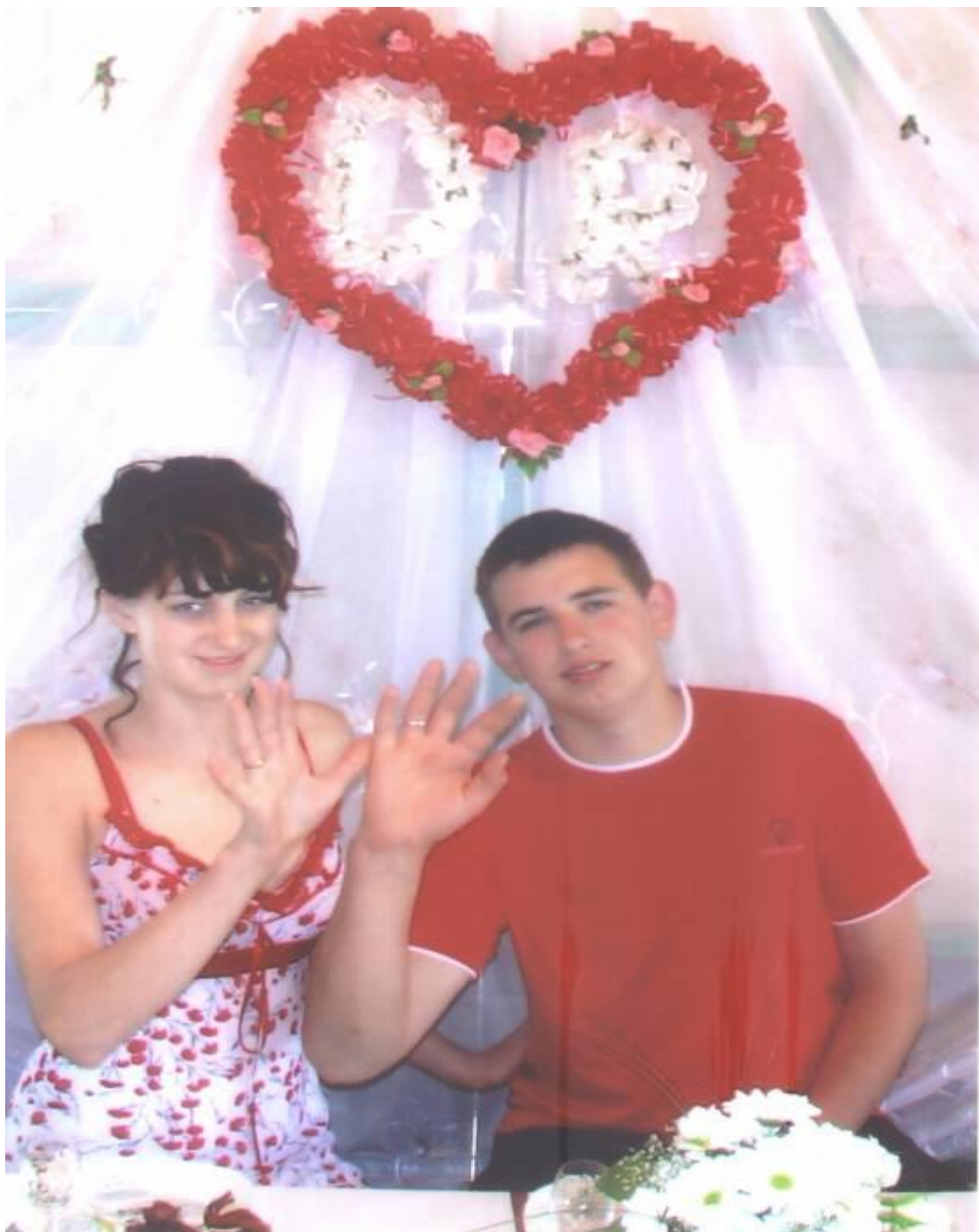

*Živilės Bieliauskaitės ir Manto Viskanto vestuvės 2006m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius – Pleikys.
Iš Živilės Viskantienės asmeninio archyvo.*

Daivos Baškytės ir Romo Šopausko vestuvės 2008 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius neskelbiamas. Fotografija iš Šopauskų asmeninio archyvo.

„Mūsų vestuvės buvo šventiškos, bet laikėmės daugelio vestuvių tradicijų, man tai gražu ir priimtina. Senosios vestuvių tradicijos tik padaro vestuves daug įdomesnes. Nieko ir dabar nekeisčiau, man viskas patiko. Tėvų palaiminimas išlydint, tėvų sutiktuvės su vandeniu, duona ir druska, sūris, dovanos jaunajai šeimininkei... Antrą dieną mes pasipuošėm raudonai, tai buvo šioks toks pajvairinimas“, – pasakojo *Daiva Šopauskienė*.

Antra vestuvių diena. Daivos Baškytės ir Romo Šopausko vestuvės 2008 m, Kūlupėnai. Fotografijos autorius neskelbiamas. Iš Šopauskų asmeninio archyvo.

„Jau įprasta senosiose vestuvių tradicijose virš jaunųjų galvų prie stalo pakabintas lininis rankšluostis su jaunųjų vardų inicialais nupintais iš rūtų šakelių. Mes pasipuošėme kitaip. Viskas buvo per daug balta ir aš su sesės pagalba padarėme iš juostelių raudoną širdutę, ji atitiko ir senąsias tradicija, s ir tuo pačiu buvo ryškiu ir gražiu akcentu salėje“, – pasakojo *Daiva Šopauskienė*.

*Rūtos Zaleckytės ir Artūro Domarko vestuvės 2007 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius neskelbiamas.
Iš Domarkų asmeninio archyvo.*

„Mūsų vestuvės buvo gražios. Nepamiršome senųjų tradicijų, bet ir įpynėm šiek tiek naujoviškumo. Vestuvių vedliai buvo piršlys ir piršlienė Vitalijus ir Rima Galuškinai. Palyda – penkios pamergių ir pabrolių poros. Šventę suruošėme patys, tėvai buvo svečiai. Išlydėjo tėvai, palaimino. Virš kiekvienų durų buvo pakabinta šermukšnio šakelė, kad apsaugotų jaunąją šeimą nuo nužiūrėjimo ir piktos akies. Išeinant iš bažnyčios buvo padarytas tunelis iš linų šakelių kas taip pat davė tautiškumo. Šventė vyko puikioje sodyboje prie Platelių ežero. Grįžus laukė piršlių išbandymai jaunai šeimai: lėlės vystymas, malkų kapojimas, lėkštės sudaužymas: kiek šukių – tiek vaikučių. Vakare buvo leidžiami žibintai. Kiemo viduryje buvo uždegtos dvi širdys. Vėliau keliaraištis, puokštės metimas, dovanos jaunajai šeimininkei ir gaspadoriui. Labai džiaugiamės šia savo švente ir tikrai nesigailim išleistų pinigėlių, nes likę prisiminimai, fotografijos, sukurtas nuostabus, šiltas filmas, kuris dabar sūnaus Simo žiūrimiausių topų viršūnėje“, – prisiminė *Rūta Domarkienė*.

3.1. Piršliai

Piršlys – tai viena iš spalvingiausių figūrų liaudies vestuvėse. Piršlys vadovauja vestuvėms, jis išsiskiria dideliais vaidybiniais, improvizaciniais bei retoriniais sugebėjimais. Piršlį jaunikis pasirinkdavo iš savo giminių ar pažįstamų – vyresnį, vedusį, apsukrą ir sąmojingą vyrą. Labai svarbu buvo piršliui mokėti gražbyliauti. „Tų kalbų stilius maža ką bendro turi su šnekamąja kalba: jis yra komiškai pompastiškas, perkrautas liaudies sąmojo, gudravimų, skambių frazių. Piršliui už pripiršimą jaunikis turėdavo atlyginti – dovanodavo aulinius batus, duodavo pinigų. Žemaitijoje į jungtuves piršlys važiuodavo vestuvininkų priekyje aukšta popierine kepure, puošta blizgučiais, spalvotais popierėliais, neretai turėdavo lazda ir avino ragą, kuriuo trimituodavo, skelbdamas, kad važiuoja vestuvininkai.

Piršlys, sako, melagis –
Prašė, melavo, mane jauną apgavo.
Piršlį plaks, piršlį kars,
Piršlio kraują šunys laks...³

Petronėlės Milašiūtės ir Kazimiero Jasevičiaus vestuvės (piršlys viduryje) 1945 m., Asteikių kaimas. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.

³ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.18.

„Piršliui buvo įprasta išsiskirti. Dažniausiai tai būdavo įmantresnis galvos apdangalas. Mano vestuvėse piršlys buvo užsidėjęs skrybėlę. Tais mūsų laikais tai buvo puošnumo simbolis. Dar tą skrybėlę jis papuošė gėlėmis“, – pasakojo *Barbora Bertašienė*.

„Aš buvau piršlienė šiuolaikinėse vestuvėse ir galiu patikinti, kad piršliai retai benešioja skrybėles. Dabar yra labai svarbu piršliui juosta su užrašu „Piršliui melagiui“. Dar piršlių išskirtinis ženklas yra ryškiaspalvės gėlės atlapuose, – tai yra ir išskirtina ir gražu. Ir, manau, tiek ankstesniais, tiek dabartiniais laikais piršliams yra svarbus humoras, sąmojis, iškalba“, – pasakojo *Vaida Domarkė*.

Stasės Norkutės ir Alfonso Venskaus vestuvės 1961 m., Plungės rajonas Rietavo apylinkė Pivorų kaimas. Užstalės nuotrauka. Fotografas nežinomas. Iš Violetos Česnienės asmeninio archyvo.

Barboros Bertašiuotės ir Algirdo Bertašiaus vestuvės 1956 m. Piršlys Kazimieras Daukantas, Kūlpėnai. Fotografijos autorius Papertis. Iš Barboros Bertašienės asmeninio archyvo.

Joanos Pauliutės ir Antano Kazlauskio vestuvės 1966 m., Kūlpėnai. Piršlys Petras Paulius (stovi viduryje). Fotografijos autorius nežinomas. Iš J. A. Kazlauskų asmeninio archyvo.

„Mano piršlys buvo dėdė. Mūsų su mano būsimuoju vyru supiršti nereikėjo, bet vestuvėse mano dėdė geranoriškai mums piršliavo. Piršlys mano vestuvėse turėjo skrybėlę, papuoštą plunksnomis ir atlape tokią pat baltą rankų darbo gėlę, puoštą rūtomis kaip ir jaunas bei pabroliai“, – pasakojo *Joana Kazlauskienė*.

Žemaičių piršlys prašydavo nuotakos kvietkos – šilkinės skarelės su rūtų šakele. Ir nuo tada mergina buvo vadinama jaunąja, o vaikinai – jaunuojais.⁴

„Vestuvių pradžioje dabartinėse vestuvėse ne rūtas piršliui dovanoja, o užriša piršlio juostą ir paprašo, kad piršliautų. Aš manau kad šitas senas paprotys vis tiek išliko“, – pasakojo *Vaida Domarkė*.

Jaunieji išlydimi iš namų 1974 m., Kūlupėnai. Piršlia Petrutė Makvytienė ir Antanas Slušnys. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Petrutės Makvytienės asmeninio archyvo.

⁴ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.20.

Bronės Lubytės ir Rimo Kadagio vestuvės. Petrutė Maksvytienė pirmą kartą svočia 1974 m., Darbėnų miestelis. Kretingos fotoateljė. Iš Petrutės Maksvytienės asmeninio archyvo.

Dalios Zajančiauskytės ir Juozo Degimo vestuvės 1983 m., Kūlupėnai. Piršliai Irena (Janušauskaitė) Frolova ir Arkadijus Frolovas. Kretingos foto ateljė. Iš Irenos Zubienės asmeninio archyvo.

„Mama su tėvu ėjo piršliauti į giminaitės vestuves. Gerai prisimenu Petrutė Maksvytienė mamai padarė puikią šukuoseną, atrodė nuostabiai. Piršliai išsiskyrė detalėmis: piršlys – skrybėle, svočia – gėle atlake ir ryškia raudona skraiste“, – prisimena *Irena Zubienė*.

Jaunasis Petras Maksvytis vyro sūnėnas. Pišliai Petrutė Maksvytienė ir Juozas Valužis 1990 m. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Petrutės Maksvytienės asmeninio archyvo.

„Per savo gyvenimą teko penkis kartus vestuvėse būti svočia. Nėjau samdyta, bet tiesiog ėjau giminaičiams į pagalbą. Pirmosios vestuvės, kuriuose piršliauau, buvo mano pusseserės Bronelės Lubytės. Sutarėme su pusbroliu Antanu Slušniu, kad būsime piršliais ir „supiršome“. Viskas puikiai sekėsi. Antanui Slušniui teko piršliauti trylikoje vestuvių. Buvo puikus humoristas. Nuo seno tradicija buvo antrą vestuvių dieną surengti didžiulę ceremoniją – piršlio korimą. Man ji nelabai patiko, bet ką darysi, – buvo priimta, tai reikėjo ir daryti. Vienose vestuvėse, kuriose aš piršliauau, „egzekucijos“ vyriškai tiek įsijautė, kad tikrai vos „nugalabijo“ mano piršlelio. Todėl paskutinėse vestuvėse, kuriose aš piršliauau, sugalvojome, kad nuotaka gali išgelbėti piršlį nuo korimo, – atseit, dar turėsiąs jis piršliauti ir kitoms mergelėms, – užrišdama jam lininį austą rankšluostį. O kadangi tuo metu svečiai itin nuobodžiauja, aš sumaniau pažaisti krikštynas, kadangi jauna šeima gan greit gali nustebinti ir vaikučiais. Paėmiau melsvus ir rausvus vaikiškus „šliauštukus“, ir svečiai siusdami per rankas turėjo užrašyti mergaitės ir berniuko vardą ant rūbelio. Taip buvo smagiau ir užimti svečiai. Po truputį, kiek man girdėta, daugelis piršlių perėjo prie šitos „ceremonijos“. Šiaip buvo smagu piršliauti, gal buvau neprasta svočia, kad penkis kartus piršliauau. Piršliui ir svočiai nepaprastai svarbu turėti humoro jausmą ir iškalbą“, – prisiminė *Petrutė Maksvytienė*.

Danutės Galdikaitės ir Petro Daukanto vestuvės 1977 m., Kūlupėnai. Piršliai Vasiliauskai. Kretingos foto ateljė. Fotografijos autorius Pleikys. Iš Daukantų asmeninio archyvo.

Birutės Stalmokaitės ir Sauliaus Degimo vestuvės 1991 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

*Piršlienė Austra Dambrauskienė 1993 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Austros Dambrauskienės asmeninio archyvo*

„Aš piršliauau keturis kartus, piršlio nekardavome. Tiesiog antrą dieną, kai atsikeldavo svečiai piršlienė juos pasitikdavo apsitaisiusi juodai ir pranešdavo: „Piršlys mirė, ką daryti – guli ir nejuda?.. Reikia kažką daryti, gaila piršlio. Kad piršlys atsikeltų reikia, kad visos jaunos netekėjusios mergelės...“ ir t. t. Piršlienė organizuoja piršlio laidotuves vaišina svečius „piršlienės ašaromis“. Viskas vyksta humoro forma, tai labai išblaško svečius ir nuveja rytinį mieguistumą. Ir tai dar ne viskas. Staiga „netikėtai“ jaunieji atranda gandro siuntinį (ten sudėtas naujagimio kraitelis). Jis labai pradžiugina svečius“, – prisiminė *Austra Dambrauskienė*.

*Piršliai Konstanija Macienė ir Algirdas Macius, 1997 m., Kūlpėnai.
Fotografijos autorius nežinomas. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.*

„Aš, esmi piršlys išmintingas, o šiandien dar ir galingas. Ir prieš pradėdamas šį vakarą valdyti, skelbiu visiems privalomus dalykus: šiam vakarui esu vienvaldis valdovas, mano žodžio klauso ir visus nurodymus vykdo visi be išimties. Manęs tenedrįsta mulkinti ir apgaudinėti“, – grėsmingai kreipdavausi į svečius, kaip svarbus vestuvių vedlys. Piršliauti teko tris kartus ir gana sėkmingai. Vestuves vesdavome taikydami senąsias tradicijas. Kiekvienas laikmetis kažką naujo pridėdavo, keisdavosi pajuokavimai, bet šiaip iš esmės pasikeitimų nebuvo“, – prisiminė *Algirdas Macius*.

3.2. Nuosprendis piršliui

Daugiausia liaudies vaidybinių elementų, improvizacijos ir sąmojaus būdavo per piršlio „kankinimą“, „korimą“. Tuo seniau ir baigdavosi vestuvės. Kaip teigia S. Daukantas, piršlio „korimo“ paprotys Žemaitijoje išlikęs nuo senų laikų. Šioje Lietuvos dalyje piršlio iškamša buvo ne tik kariama, bet ir deginama, skandinama, o patį piršlį visada išvaduodavo nuotaka, aprišdama rankšluosčiu. „Pakorus“ piršlio iškamšą, prasidėdavo „piršlio laidotuvių“ vaišės.⁵

„Mano vestuvėse piršlį pakorė palaidojo ir paminklą pastatė“, – prisiminė *Rūta Domarkienė*.

„Mūsų vestuvėse viena netekėjusi panelė išsiderėjo, kad piršlio nekartų, nes jai dar jo reikėsią“, – prisiminė *Vaida Domarkė*.

„Bet kaip apgavo ir pavogė! Mat apsiskelbė piršliu ir daug sumelavo. Sakė, kad tas ponaitis (jaunasis) gyvena aukštoje pilyje, kad tos pilies stogai lašinių paltimis dengti, o pasirodo tik šiaudais, kad tvoros dešromis tvertos, keliai sūriais išgrįsti, vienas šaltinis midaus teka, antras – vyno, o trečias – alučio... Jis gyrėsi, kad čia tokios didelės tvoros, kad vištos ant jos tupėdamos žvaigždes nuo dangaus lesa...“ Visas piršlio nuosprendis buvo humoro formoje, kad svečiams būtų linksmiau“, – prisiminė *Algirdas Macius*.

Vienas iš ryškiausių pramoginių momentų vestuvėse – piršlio „korimas“, atliekamas pagal tradicinę tvarką persirengusių vestuvininkų. Ypač išradinga improvizacija, personažų įvairumu, komiška apranga, butaforija pasižymi piršlio „teismas“ žemaičių vestuvėse. Persirengėliai, dažniausiai vyrai, vaizduoja teisėją ir jo padėjėjus, budelį, giltinę, duobkasius.⁶

⁵ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.20.

Piršlio testamentas

Skambinkite varpais, taisykite šermenis, jeigu atėjo jau toks metas, kad dorą žmogų, atidavusį šioms vestuvėms pusę liežuvio, ruošiasi nužudyti.

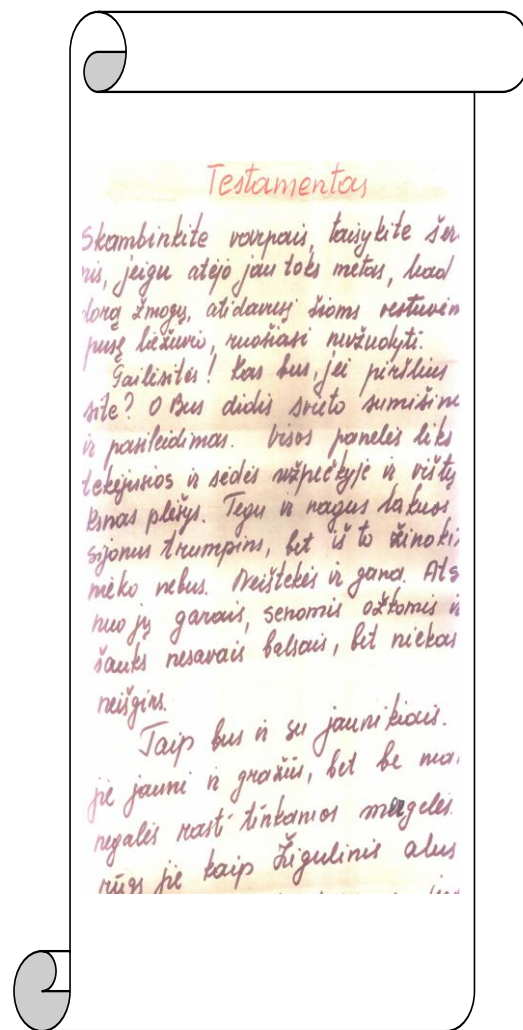
Gailėsitės Kas bus, jei piršlius iškarsite? O bus didis svieto sumišimas ir pasileidimas. Visos panelės liks netekėjusios ir sėdės užpečkyje ir vištų plunksnas plėšys. Tegu ir nagus lakuos ir sijonus trumpins, bet iš to žinokitės nieko nebus. Neištekės ir gana. Atsiduos nuo jų garais, senomis ožkomis ir šauks nesavais balsais, bet niekas jų neišgirs.

Taip bus ir su jaunikiais. Nors jie jauni ir gražūs, bet be manęs negalės rasti tinkamos mergelės. Ir rūgs jie kaip žigulinis alus prie šilto pečiaus ir surems juos radikulitas. Nors ir keis jie kelnių fasonus augins barzdas ir ūsus, bet nemylės jų mergos ir gana. O kodėl? Be manęs šios mįslės neįspės.

Jei man laikas su gyvybe atsisveikinti ir su virve ant kaklo mirti tai prieš tai palikti noriu visą savo inventorių:

1. Kepurę, kurią per už praeitas vestuves pamečiau, palieku pabroluiui.
2. Kad mergelės daug raudotų ir mano vardą minavotų. Pamergėm posakę dovanuju.
3. Kelnes, kurių vieną kišką kaimynų šunys patrupino, o paskui visai surijo palieku uošvei.
4. Čiučia –liūlia, tau jaunoji, buteliukus dovanuju, kad turėtum kaip maitinti kai mažiukai ims tau gimti.
5. Uošviams palieku naują savo piniginę, kad vaikams sukrautų laimę Žigulinę (automobilis)
6. Šeimininkėms po ašotį, kad svečiai būt pavalgę ir soti.
7. Muzikantams aš palieku naują dūdą, kad po dušei man pagrotų.

Bet jei jau kariat, tai – karkit. Jei kam labai nusidėjau – dovanokit. Gerai gyvenkit, šokit netingėkit ir manęs bloguoju neminėkit. Palieku šį svietaį šventą ir todėl surašiau šį testamentą. (Pateikė Algirdas Macius).

3.3. Vestuvinė spauda

„Kad vestuvės būtų nepamiršamos, buvo leidžiami vestuvių laikraščiai. Jų istorija nėra labai sena, pradžia gal būtų 1975 metai. Taip pat buvo vestuviniai apdovanojimai: moliniai medaliai įvairios kortelės, humoras. Vienose vestuvėse Kūlupėnuose piršliai ypač parodė gabumus, – apie kiekvieną svečių porą buvo sukurtas humoristinis ketureilis. Manau, kad žmonės kaime gerai pažinojo vieni kitus, žinojo pomėgius“, – prisiminė *Austra Dambrauskienė*.

VISU KRAŠTŲ VIENGUNGIAL ŽENYKITĖS!

Veselijos Pulsas

Laikraštis eina nuo sugriešijimo

KAINA: nuo kiekvienos burnos pagal humorą.

ŠIANDIENĄ Palangos parapijos Švenčiausios Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčioje buvo sujungtos dvi jaunų ir nekaltų žmonių širdys. Gražioji Rita amžiams pavėrgė Tomo širdį ir protą, ir šio įvykio pasėkoje, įvyko šios jungtuvės, sukvietusios galybę smalsuolių, arielkos mėgėjų bei pilvo garbintojų.

Pranešame, kad jaunieji prieš tai buvę nekalti ir švarūs kaip Baltijos vandenys, prisiekė vienas kitam ilgaamžę ištikimybę ir saldžią meilę.

Jaunoji lelijėle pasižymėdama proto lankstumu ir dideliu darbštumu, sugundė jaunąjį bernužėlį, darbštų artojų suvalgyti uždraustą obuolėlį. Tad palinkėkime jauniems gražaus ir ilgo vedybinio gyvenimo.

PROGRAMA

Pirma diena

1. Lik sveikas, laisva gyvenime!
2. Groki, muzikante, sutiktuvių maršą!
3. Pirmas tostas už Jaunųjų sveikatą.
4. Susipažinimas su kulinarijos pasiekimais.
5. Dainos, šokiai, pramoga.
6. Vainikėlio netekimas??
7. Iškritimas (lūžimas, smigimas).

Antra diena

1. Prisikėlimas.
2. Rytinė mankšta.
3. Jaunųjų kamantinėjimas.
4. Likučių realizavimas.
5. Pageidavimų koncertas „Linkime išsipagirti!“
6. Eisim (važiuosim) sveteliai namo!

Vestuvių laikraštis 2005 m., Kūlupėnai. Iš Austros Dambrauskienės asmeninio archyvo.

VESTUVININKAS

EINA NUD NEATMENAMU, LAIKU, KAI ŽMONĖS DAR NEMOKĖJO NEI SKAITYTI, NEI RAŠYTI,
O TIK ČERKĄ, KILNOTI IR LIEŽUVIŲ, LOTI...

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

GARBINGI GASPADORIAI LEIDŽIA UŽ VYRO SAVO DUKTERI **ALMA**, ŠITA SUBUVIMA KVIEČIA VISUS - VYNO, STIKLO, GARDĀUS BLYNO, ANT ŠARKOS KARKOS, ANT STARKOS RIETO, ANT MUSEŠ PUSĖS, ANT VIŠTOS KIŠKOS, ANT ŽASINO GAGONO, ANT AVINO BARDHO -
BUS ALAUS, MIDĀUS, RIESTO PYRAGO IR KIAULĖS RAGO.
KAS NETINGĖS - GERS ŪLIDOS, KAS PATINGĖS - NAMIE ŠNAPSOS.

DARBOTVARKĖ

Vestuvių laikraštis 1980metai, Kūlpėnai. Iš Austros Dambrauskienės asmeninio archyvo.

Tuo laikotarpiu buvo ypač populiarūs salės papuošimai humoristiniais plakatai. Vestuvės 1988 m., Kūlpėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.

MEILĒS balsus)))

LAIDĪTĀS SKAISTYBĒS IŠTIRIMYBĒS TARYDA. KĀRĒ - IŠ KĪEVIEŠU PAGAL CALINĀYBĒ
 PATĀRĀS: JAUNYŅŪ NAUZO ĢYVENĪMO STATYDĀI 1988. M. ĢYVĒŠĪBĒ MĒN. II D.

SVENKS, SVETĒLI, MĀRĒS VESELIOT
 ATĒNĒS, SVENKS IR TU ŽMOĢĀU ŽE-
 MATVĒS SULĀUKĒS

Šiek tiek statistikas apie jaunosius

Jaunieji abu v. da pirmie karš
 Vaiku raduri nei abu, nei pa vieng
 Apie veošānā ģyvenimā šāp tik
 Kad vārdus gāndrāi āpnešo, abū
 Karšā mūli vienā ānā - 2. ģy-
 kšāi gānā vārdus, ojis pānā
 m. dāpārstāvējā jās rāpānā.
 Jaunieji meģstā dāzņāi pā-
 kēliānā jā po bātā pārdāvēs,
 jā po gāstronēmā, kācā jā
 ēnā sūcānā dāpānā jās nei
 mānā, nei sūcānā amānā
 ēkānāi pūcānā.

SKAISTYBĒS IR IŠTIRIMYBĒS TARYBOS ISAKAS

Tēl neeilinā medaus mēnosio sūtēkām dā.
 Šā ir dāvēnā vāz meopēnā, vākēnā jūnā-
 vā mēnā, āhtānā dāļvānā jās sūtēkām komi-
 tēl, sūtēkām neeilinā dā mēnosio vācā jās sūtēkām vānā

PIRMĪNĪKAS: KALDRĀ Karšā
 SEKRETORĒ: PADUŠKĀ 121

Jūs zinājat jauniešiem

Kad jās sūtēkām lāz- mūs, vārdānā, grānā plānā-
 tā vārdā bātā jās sūtēkām mūs ir (1)

Vestuvių laikraštis 1988 m., Kūlpėnai. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.

Užrašas ant butelio vestuvėse. 1990 m., Kūlpėnai. Iš Mortos Ambrazevičienės asmeninio archyvo.

VISU ŠALTŲ VIENUNGIAI - VIEHIKITES !

Vestuvių balsas

Šiandien
vestuvių laikraštis

Estuoros jaunavedžių ir pirštlaistųjų sąjungos
laikraštis

APIE MEILĘ JAU NUO SENŲ
KALBAMA IS VISŲ VIEKŲ
APIE MEILĘ REIK KALBĖTI
NUO PAT PIRMŲ GRIEKŲ

JEI NEBŪT ŽALTYŠ ISIULĖS
VILJAI OBŪLIUKA
ARGI BŪTŲ JI NUSPRENDUS
GINDYT VIDMANTUKĄ?

BŪTŲ ŽENĖI JIE ATRDĖ
PRARASTAI JŲ KŲJŲ
O GABAR PAKLŪJŲ ŠIRDI
PRIE VILIUTĖS KŲJŲ!

Jaunoji ir Jaunasis (Ji - prieš vaikelio nusėgimą,
Jis - naujų akštumų šturmi pasiruošęs)

EKSTRA INFORMACIJA PATEIKIA SANEPIDSTOTIS !

Šiais metais ypač vasaros mėnesiais, padažnejo susirgimų nepagydoma
krepliama liga - MEILE. Šios ligos baciloms jau užsikrete Vilija ir Vidmantas.
Sąirdęs apie tai Tėsių Civilinės Būklės Aktų Irašų Biuras, į kuri kreipėsi
ligoniai, tučiuo, jaukollavo juos nuo viengungystės ir paskyre gydymą Seimininių
Sągrindu. Šiuo metu ligonių būkle kiek normalizuojasi.

Vestuvių laikraštis 1990 m., Kūlupėnai. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.

VESTUVIŲ BALSAS

Viengunglų ir ženotų laikraštis Nr. 1 ir paskutinis 1992. 07. 18

Kaina
Komerčinė

*Sveiks, sveteli, margs,
veseliot atėjęs.*

*Sveiks ir tu, žmogau,
ženatvės sulaukęs.*

Šiandien susituokia dar viena jaunavedžių pora

VILIJA IR VIDMANTAS

Apie jaunuosius

Abu jaunieji Vilija ir Vidmantas tuokiasi pirmą kartą. Vaikų neturi nei po vieną, nei abu. Apie vaikus žino tik tiek, kad juos atneša gandrai (kaip prisijaukinti gandrai, šiandien jaunąją mokys pūršlys, o jaunąjį — sūcią).

Abu Jaunavedžiai gimė ir augo atakirai. Abu bu-

vo maži. Mėgo žindukus, vėliau saldinius ir ledus, žino ir gėrimų skonį. Jaunieji mėgsta keliones: ji po parduotuves, jis po alaus barus. Jaunųjų svoris santykiškai 65:70 iki vestuvių ir 70:65 po vestuvių.

Šie trumpai, bet gerai jaunuosius apibūdinantys duomenys rodo, kad jie gali sukurti darnią šeimą.

Jaunavedžiams

Jūs atvėrėt naują gyvenimo lapą,
Sujungėt savo svajas ir mintis.
Tegul rožių žiedai kloja Jums kelią
Ir niekad negęsta SEIMOS židinys.

Kada nutils vestuvių taurių daiktai,
Ir į duris šlokiadieniai pabėgs,
Tebūna jūsų dienos kaip gegužiai
Su vyturio žiurbėjimu, su
Medlapiais obels.

Dvi jaunos širdys plakė —
svajingai, neramiai,
Ir troško susiliet kartu sentai,
sentai,
[kart svajojo židinį naujos šeimos,
Vestuvės — juk tai posmas
pradėtos dainos.

Lai jūsų meilė šimto pavasarių
būna per mažą,
Lai ji būna plati be ribų,
Ją išaugot tyrą ir gražią,
Per gyvenimo kilatės abu.

Šetma

Jūs žinot, kas yra šeima? —
Dviejų širdžių, dviejų algių suma.
Beje, netrukus atsibeldžia trečias,
Dažnai nekviestas, neplanuotas
svečias.
Sakai, kad džiaugsmo pridėda,
Vargu?
Širdžių daugiau — čėja, tik ne
algių.
Kad pragaras vienam — patyrė
daugelis.
Per daug skubotai nusivylę
draugėmis.
Vėliau jie keikė ištuokos metus.
Turėdami galvoj alimentus.
Nėra laimingo žemėje asmens,
Be draugės, be to antrojo dėmens.

Vestuvių laikraštis 1992 metai, Kūlipėnai. Iš Vilijos Macienės asmeninio archyvo.

3.3.1. Kiti pajuokavimai

ŅORIU ISTERĒTI

IŠTERĒJAU

*Humoristinis piešinėlis prieš ir po jaunoji (vienas piešinėlis apsukamas) 1978 m., Kūlupėnai.
Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.*

Uošvė prieš vestuves

Uošvė po vestuvių

Humoristinis piešinėlis prieš ir po uošvienė (vienas piešinėlis apsukamas) 1978 m., Kūlupėnai. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.

3.3.2. Sveikinimai

nuo šios dienos prasideda naujas Jūsų gyvenimo etapas. Išsipildė Jūsų graži žmogiškoji svajonė — sukurti šeimą.

Ši diena Jūsų gyvenime labai svarbi ir atsakinga: Jūs laisva valia sujungiate savo likimus į vieną ir nuo šios dienos prisiekiate rūpintis vienas kitu. Tauri meilė, šiandien jungianti Jus, telydi visą gyvenimą, tepadeda nugalėti visus sunkumus, negandas ir tegul išlieka tokia pat tyra ligi pat gyvenimo rudens.

Nuoširdžiai sveikiname Jus sutuoktvių proga. Tikimės, kad Jūs, padėdami vienas kitam, suprasdami vienas kitą ir tvirtai laikydamiesi vienas kito rankos, žengsite gyvenimo keliu, įveiksite bet kokius sunkumus, sutiktus Judviejų kelyje.

Linkime Jums palaimingos šeimyninės santarvės, sveikų, gražių vaikučių, geros sveikatos ir didelės MEILĖS.

Tegul vien LAIME šiandien išmuša Jums didieji likimo laikrodžiai!

*Juk visą laiką reikia,
kad kas lauktų,*

*Kad būt pas ką
skubėti iš toli,*

*Kad kas paguostų ir
vardu pašauktų,*

*Kad laimės,
sutarimo žvaigždė
šviestų jums kely.*

3.4. Persirengėliai vestuvėse

Tam tikrais vestuvių momentais vyrai persirengdavo moterimis, moterys – vyrais, būdami vaizduojami kitataučiai, kitų luomų atstovai, jaunųjų pora.

Pirmąkart persirengimo reikšmė vestuvėse susijusi su magija. Vestuvininkų persirengimas, netikrųjų jaunųjų vaizdavimas plačiai žinomas ir slavų tautose; taip elgdavosi vestuvininkai, kad išvengtų tariamų nelaimių, suklaidintų piktąsias dvasias, galinčias pakenkti vestuvių dalyviams, o ypač jaunesiems. Persirengę vaidintojai ypač išpopuliarėjo valstiečių vestuvėse XX a. Pirmojoje pusėje. Neretai tariamų jaunųjų porą vaizduodavo vyresnio amžiaus moteris ir vyras: vyras apsigaubęs veliumu“, pasipuošęs svogūnų auskarais, vaidindavo verkiančią nuotaką, o moteris vaizduodavo jaunikį.⁷

*Persirengėliai vestuvėse 1990 m., Telšių mieste. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Vilijos Macienės asmeninio archyvo.*

⁷ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.72.

„Šita vestuvių dalimi prasideda linksmoji dalis. Išpirka išvarant persirengėlius nuo stalo ir pasodinant tikrus jaunuosius. Daugelyje vestuvių, kuriose man teko būti yra panašiai ir viskas vyksta spontaniškai, iš anksto nesiruošiant ir neišmokus teksto. Būtent tai ir yra įdomiausia“, – prisimena *Vilija Macienė*.

Vestuvių persirengėliai. Vestuvės 1993 m. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Vilijos Macienės asmeninio archyvo.

„Mums piršliaujant vestuvėse, persirengėliai buvo ne tik netikri jaunieji. Bet vakaro įkarštyje nei iš šio ne iš to išdygsta durų tarpe žavinga blondinė (persirengęs vyras) ir pradeda priekaištauti jaunikuiui, kad ji nesulaukė jo pasimatyme, žadėjo vesti ir pažado neištesėjo. Taip pat pasirodo kareivėlis sunkiai vilkdamas kuprinę ir priekaištauja jaunajai, kad jinai jo nesulaukė grįžtančio iš karo“, – prisiminė *Vaida Domarkė*.

„Anuomet, dar mano jaunystėje, žmonės ko tik neprigalvodavo, kad vestuvės linksmesnės būtų. Tai mergina ateina raudodama su vaiku ir priekaištauja jaunikuiui. Tai įgriūna „veselėn“ pulkas čigonų ir buria jauniems ateitį. Viskas vyksta humoro formoje. Tai labai pralinksmina svečius“, – prisiminė *Morta Ambrazevičienė*.

3.5. Pamergės ir pabroliai.

Jaunųjų palydovai – pabroliai ir pamergės – kartu su piršliu ir svočia sudaro jaunųjų pulką. Pagal tradicijas jaunoji dažniausiai kviečia pamerges, jaunasius – pabrolius. Palydovų kiekis įvairus: 2–10 ir net daugiau porų. Pamergės rengiasi šviesiomis suknelėmis, pabroliai – tamsiomis eilutėmis, baltais marškiniais. Pabroliai turi savo skiriamuosius ženklus – prie švarko kairiojo atlapo baltas rozetes su rūtų puokštele; pamergės – vienplaukės, dažnai į plaukus įsisega gėlę ar rūtų šakelę.⁸

„Dabartinėse vestuvėse įprasta, kad pamergės vilkėtų vienos spalvos suknelėmis, pabroliai riši tos pačios spalvos kaklaraiščius. Tai yra gražu, išskirtina“, – pasakojo *Vaida Domarkė*.

Pamergės ir pabroliai 1961 m. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Violetos Česnienės asmeninio archyvo.

⁸ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.18.

Pabroliai 1961 m. Fotografijos autorius nežinomas. Iš asmeninio Violetos Čėsniienės archyvo. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Violetos Čėsniienės asmeninio archyvo.

„Mes vestuvėse šmaikštaudavom: „Linkim pamergėlėms – švieskite kaip gėlės, iš eilės visus – šokti veskit, tik vainiko nepameskit. Jūs ilgai nesenmergiaukit – strainius vyrus poron gaukit“. Pabroliams – „Tegu dievas duoda tokią pačią, kuri tiktų kožnam svečiui“, – prisiminė *Austra Dambrauskienė*.

Pabroliai. Vestuvės 1991 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Vilijos Macienės asmeninio archyvo.

Gausios palydos . Pamergės ir pabroliai vestuvės 1976 m., Kūlpėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Algirdo Maciaus asmeninio archyvo.

Pamergės ir pabroliai 2007 m., Kūlpėnai. Iš Domarkų asmeninio archyvo.

3.6. Muzikantai

Nuo XIX a. pabaigos vestuvėse dažniausiai grojama smuiku ir armonika. Muzikantų skaičius priklausė nuo turtinės šeimininkų padėties. Turtingesnių valstiečių vestuvėse grodavo instrumentinės kapelos XXa. Pirmoje pusėje tokią kapelą sudarydavo armonika, smuikas, būgnas, klarnetas. Muzikantai grodavo šokiams, taip pat maršus, sutinkant ir išlydint jaunuosius ir svečius: jauniems einant prie stalo sėdant į vežimą. Per visą kaimą jaunieji taip pat važiuodavo su maršu. Iš keltuvių tradicijų, atrodo, bus atsiradęs paprotys pirmąryčiais kiekvienam vestuvininkui groti maršą. Šis paprotys plačiau paplito XXa. Pirmojoje pusėje. Kartu su muzikantais jaunuosius žadindavo vestuvininkai, imituodavo muziką: barškindami puodais, keptuvėmis, kočėlais, jie keldavo didelį triukšmą. Ir muzika, ir netikrų muzikantų triukšmas turėjęs atbaidyti piktašias dvasias nuo jaunųjų.⁹

„Pagal mitinę žmonių pasaulėžiūrą muzikantai, būdami triukšmo vestuvėse kėlėjai, yra suvokiami kaip jaunųjų saugotojai nuo pikta linkinčių žmonių ir gamtos jėgų kėslių. Triukšmas papročiuose – vienas būdų apsiginti nuo pikta. Taigi ir dūdelių, ragų, trimitų pūtėjai, būgnininkai senovėje turėjo būti gana reikšmingi vestuvių dramos veikėjai.¹⁰

Kapela vestuvėse. Preibytės Onos ir Venskaus Juozo vestuvės 1929 m., Asteikiai. Kūlupėnų seniūnija. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

⁹ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.76

¹⁰ VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009, p 335.

*Muzikantas Kazys Venckus, 1955 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.*

„Bene pagrindinis vestuvių muzikantas, be kurio vestuvės niekaip negalėjo įvykti, tai Donatas Abartis. Nuo jaunų dienų iš rankų nepadedą savo bandonijos ir būgno. Sunku suskaičiuoti vakarėlius ir vestuves, kuriuose grojo Donatas“ . – prisimena Liucija Petrauskienė.

Muzikantų, muzikantas Donatas Abartis 1955 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Liucijos Petrauskienės asmeninio archyvo.

Matildos Žiaušytės ir Kazimiero Jasevičiaus vestuvės 1956 m., Kūlupėnai. Muzikantas viduryje Donatas Abartis. Fotografijos autorius nežinomas. Iš asmeninio Danutės Daukantienės asmeninio archyvo.

Vėl Donatas Abartis. Stasės Petrauskaitės ir Prano Šverio vestuvės 1955 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Danutės Daukantienės asmeninio archyvo.

Muzikantų, muzikantas Donatas Abartis 2011 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorė Birutė Žvinklienė. Iš Kūlupėnų seniūnijos archyvo.

Vestuvių muzikantas A. Rudelis, 1970 m., Nasrėnai (S. Kazlauskienės tėvas). Fotografijos autorius nežinomas. Nuotrauka iš Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės sodybos muziejaus archyvo.

Vestuvių muzikantai Algis ir Adomas Beržonskai (dešinėje su pučiamaisiais) 1977 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Danutės Daukantienės asmeninio archyvo.

Kaimo muzikantai Darius Pilelis, Rimantas Abrutis ir Stasys Jucys 1985 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Kūlupėnų seniūnijos archyvo.

3.7. Vestuvių šeimininkės

Šeimininkauja vestuvėse: Stanislava Zajančiauskienė, Margarita Domarkaitė ir Stasė Jonkutė 1988 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Stasės Zajančiuaskienės asmeninio archyvo.

„Kiekviena šeimininkė išsikepdavo mielinį ar biskvitinį pyragą. Į vestuves žmonės nešdavosi virtą, keptą ar rūkytą kumpį ar kiaulės petį, sviestą, sūrį. Švenčių proga namų daug nepuošdavo, nebuvo mados. Puošdavo rūtos šakelėm, lininis rankšluostis prie jaunųjų būdavo papuoštas rūtom. Vainikas virš staktos taip pat iš rūtų. Staltiesės įvairioms šventėm buvo lininės, dažniausiai balinto lino. Indai – „oulienės“ (molinės) lėkštės – baltos ar su smulkiom gėlytėm. Stalas daug nebuvo puošiamas, gal kartais rūtos šakelėm. Tai nebuvo būtina. Kai aš jau pati šeimininkavau vestuvėse ar kitose šventėse, buvo visiškai kitaip. Patiekalai buvo įvairesni, jų būdavo daugiau, ir žmonės daugiau vartojo alkoholį“, – pasakojo *Stanislava Zajančiauskienė*.

*Vestuvių užstalės nuotrauka 1999 m., Kūlpėnai. Fotografijos autorius nežinomas.
Iš Adelės Degimienės asmeninio archyvo.*

Vestuvių šeimininkė 1961 m., .Iš Violetos Česnienės asmeninio archyvo.

Šeimininkė Stanislava Zajančiauskienė (kairėje) vestuvės 1975 m., Kūlupėnai .(nuotraukos fragmentas). Fotografijos autorius nežinomas. Iš asmeninio Stanislavos Zajančiauskienės archyvo.

Staselės Zajančiauskienės „Malūnas“ 2011 m.,Kūlupėnai.. Vilijos Macienės nuotrauka.

Šventinis pyragas skirtas vestuvėms 2008 m, Kūlpėnai. Vilijos Macienės nuotrauka.

Šventinis pyragas 2011m, Kūlpėnai. Fotografijos autorė Vilma Degimienė. Iš asmeninio Vilmos Degimienės archyvo.

3.8. Dažnos žemaičių ir Kūlupėnų vestuvių tradicijos

Su išvykimu jungtvių yra susiję nemaža magiškų tikėjimų. Stropiai žiūrėta, kad jaunųjų drabužiuose nebūtų ko nors raudono, nes tai gali lemti ateityje jų namuose gaisrą. Tikėtina, kad nuotaka neturinti tuoktis apsivilkusi juodais drabužiais, nes jaunavedžiai nesugyvensią. Jungtuviniai drabužiai turi būti nauji, neskolinti, tvarkingai užsegoti.¹¹

„Kiek man žinoma būdavo mada nuotakai ant savęs turėti vieną seną daiktą, vieną skolintą, vieną naują – tai lemia santuokos sėkmę“, – prisiminė *Austra Dambrauskienė*.

„Dar mano mamos laikais žemaitės sakydavo, kad labai svarbu pavogti rūtas sutuoktvių vainikėliui, kad santuoka būtų laiminga“, – prisiminė *Rima Galuškinienė*.

Paskutinės jaudinančios, graudžios didžiojo ryto apeigos – nuotakos atsisveikinimas. Dar XIX a. pabaigoje dauguma nuotakų atsisveikindavo, suklupusios prie tėvų, bučiuodavo jiems ne tik rankas, bet ir kelius. Klūpomis atsibučiuojama su sėdinčiais tėvais Žemaitijoje. Atsisveikinimas prieš jungtuves traktuotas kaip galutinis išsiskyrimas su gimtaisiais namais. Tėvai palydėdavo jaunuosius, neabejotina, kad toks išlydėjimo būdas eina iš tolimos praeities, kai ištekančioji iš gimtų namų būdavo išlydima pas vyrą, kad daugiau į tėviškę nebegrižtų.¹²

Tėvų palaiminimas vaikams išvykstant į santuokų rūmus. Birutės Stalmokaitės ir Sauliaus Degimo vestuvės, 1991 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

¹¹ VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. Iš *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009. p. 342.

¹² Ten pat.

Žmonių nuomonės, kaip yra geriau važiuoti namo tais pačiais keliais, kuriais vyksta į jungtuves, ar kitais yra nevienodas. Aukštaitijoje manyta, kad reikia grįžti tais pačiais keliais – tada jaunesiems „gyvenimas geriau seksis“ Žemaičiai tikėjo, jog iš jungtuvių reikia važiuoti aplinkiniais keliais, „kad jaunųjų gyvenimas būtų ilgesnis“. Būdavo specialiai važinėjama aplinkiniais keliais. Tai aiškinama tiek noru suklaidinti jaunesiems pakenkti tykančias dvasias, tiek siekiant išvengti kelio užtvarų. Senųjų informatorių liudijimu, praėjusiame šimtmeityje užtvaras, arba vartus, vadinamuosius bromus, vestuvinėms pastatydavo savojo kaimo jaunimas. XX a. Siekiant gauti išpirkos, „vartai“ tveriami visu keliu, kur tik sužinoma vestuvinėms važiuosiant. D. Zeleninas pažymi, jog Slavuose esama keleto kelio jaunavedžiams užtvėrimo būdų: statomas stalelis su duona; per kelią pertiesiama virvė ar rąstas. Kartais panašiai darydavo ir Žemaitijoje: „Tai ugnį ant kelio sukuria, medį užvelka“, nors kelio užtvėrimas tvoromis, kartimis skaitėsi didelei nepadoriai. Dažniausiai visur būdavo tiesiama žalumynais apvainikuota virvė. Seniau visiems kelią paprastai išpirkdavo piršlys. „Jaunuosius kelio sargai užgeria, linki jiems laimingų, veislingų metų. Parėdkininkai susidėję turi išpirkti kelią – deda ant staliuko saldinių, sausainių, butelį degtinės.“¹³

Kelio užtvėrimas. Išpirkti ruošiasi piršlys Vitalijus Galuškinas. Rūtos Zaleckytės ir Artūro Domarko vestuvės 2007 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius neskelbiamas. Iš Domarkų asmeninio archyvo.

¹³ VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. Iš *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009.p 350.

Jaunųjų tėvų apeiginis vaidmuo labiau išryškėja antroje vestuvių dalyje priimant marčią į savo namus. Visoje Lietuvoje žinomas paprotys pasitikti jaunuosius su duona, druska ir vandeniu, nors atliekamas jis glaudžiai susijęs su sakralinės kilmės apeigomis. Nuo senų laikų duonai buvo reiškiamą ypatingą pagarbą, ją vadindavo šventa... Pamažu duonos įteikimas jaunavedžiams įgauna tik linkėjimo reikšmę. Duona, druska, vanduo – būtiniausias maistas – turėjo užtikrinti sotų, turtingą gyvenimą.¹⁴

Tėvai pasitinka su vandeniu duona ir druska. Elenos Žiaušytės ir Broniaus Degimo vestuvės 1999 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Fotografija iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

¹⁴ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.54.

Prie ritualinių apsaugos būdų galima priskirti ir ugnį, žibintų šviesą. Ugnis blogį sunaikina, o šviesa nuveja šalinau XVII a. Prie marčios sėdėdavo jaunikio brolis su žibintu rankose. Patsai žibintas būdavęs sulipdytas iš 3- 4 žvakių „kad jaunavedžiai vienas kito laikytųsi įsikibę kaip dagiai“ „Uždega susuktas saujas šiaudų obelyse, tvorose ir burokus su žvakėmis premenioje... Pagaliau ugnis atlieka apvalomąją funkciją, kai vežimas su marčia jaunojo sodybos tarpuvartėje pervažiuoja uždegtą šiaudų kūlį.¹⁵

Šeimos židinio uždegimas. Birutės Stalmokaitės ir Sauliaus Degimo vestuvės 1991 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Adėlės Degimienės asmeninio archyvo.

„Daugelį metų buvo svarbus vestuvių momentas šeimos židinio uždegimas. Tėvai atnešdavo degantį deglą ir uždegdavo deglą ar žvakę vaikams. Tai būdavo labai gražus vestuvių momentas“, – prisiminė *Adelė Degimienė*.

„Gražiausias vakaro momentas šeimos židinys, kurį uždegė tėvai jaunai šeimai, vis prisakydami kurstyti jį“, – pasakojo *Dainora Bieliauskaitė*.

¹⁵ VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. Iš *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009. p 374.

Naujas pramoginis momentas šiuolaikinėse vestuvėse yra jaunųjų sugebėjimų išbandymas, „egzaminas“. Jaunajai duoda nuskusti bulves, užrišti vyrui kaklaraištį, jaunajam – suskaldyti šakotą trinką. Abu egzaminuojami, kaip jie elgtųsi įvairiuose šeimyninio gyvenimo situacijose... Nuotaikingas jaunųjų egzaminas, įvairūs siurprizai. „laimės šuliniai“, – tai vestuvėms pritaikyti atrakcionai... Tokios pramogos pagyvina šventę ir vis labiau prigyja... Seniau nuotaka per vestuves atlikdavo įvairius veiksmus, turėjusius padėti jos draugėms ištekėti. Linkėdama ištekėti, nuotaka leidžia visoms pamergėms pašokti su jos veliumu. Panašūs veiksmai, kaip ir seniau, reiškia, kad jaunoji „neužsėstų draugėms kelio“. Nuotaka į santuoka važiuodavo stačia, kad paskui save ištrauktų visas merginas, nors tai atliekama juoko dėlei.¹⁶

Vestuvės Žemaitijoje. Jaunųjų išbandymas 1992 m. Iš Vilijos Macienė asmeninio archyvo.

„Negaliu pasakyti, kad tai labai naujas dalykas. Kiek aš prisimenu dar mano jaunystėje buvo duodama jaunajai suverpti linų kuodelį. Jaunajam – smulkiai suskaldyti trinkelę, o jaunajai – kuo švariau iššluoti“, – prisiminė *Morta Ambrazevičienė*.

¹⁶ ČEPIENĖ, Irena. Iš *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius, 1977, p.101.

Gerovės linkėjimo prasmę turėjo marčios apibėrimas grūdais: „Anyta kaire ranka beria po kojų marčiai grūdų.“ Dar dažniau grūdais apibėrdavo per slenkstį žengiant viešnios, linkėdamos, „kad jiems javai derėtų, kad jie būtų geri šeimininkai“. Kartais simbolinę grūdų prasmę dar labiau pabrėžia suritualintas veiksmas: „Marti beria iš saujos rugius pakučion, paskui atgalia ranka į pečiaus pusę, paskui dešinėn, po to kairėn, tarsi žegnotų. Daro tai, kad iš namų niekad duona neišeitų. „Grūdai rituale – tai turtingo gyvenimo, javų derliaus, vaisingumo jaunesiems linkėjimas. Beriami grūdai simbolizuoja į jaunąją, kaip į dirvą, beriama sėklą.¹⁷

Rūtos Zaleckytės ir Artūro Domarko vestuvės 2007 m., Kūlupėnai. Fotografijos autorius neskelbiamas. Iš Domarkų asmeninio archyvo.

„Mūsų piršliautose vestuvėse išėjusius iš bažnyčios jaunosius apibėrėme rožių žiedlapiais. Manau, kad simbolinė jų reikšmė yra išlikusi, tik grūdus pakeitė žiedlapiai“, – prisiminė Rima Galuškinienė.

¹⁷ VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. Iš *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius, 2009.p 380.

3.9. Kitos vestuvės

Ruokiai 1925 m., Skuodo rajonas, Mosėdis. (Aldonos Miliūtės Macienės proproseneliai) auksinių vestuvių sulaukę. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Aldonos Macienės asmeninio archyvo.

Antra santuoka Pauliai 1959 m., Asteikių kaimas, Kūlupėnų seniūnija. Fotografijos autorius nežinomas. Iš Austros Dambrauskienės asmeninio archyvo.

*Stanislavos ir Alfonso Venskų auksinės vestuvės Kretingos bažnyčioje 2011m., Nasrenų kaimas.
Fotografijos autorius nežinomas. Nuotrauka iš Vyskupo Motiejaus Valančiausgimtinės muziejaus archyvo.*

4. Apibendrinimas

Lietuvių liaudies vestuvių veikėjų paskirtyje ir apeiginiuose veiksmuose atsispindi įvairių socialinių ekonominių formacijų bruožai, liaudies pasaulėjauta, šeimos sudarymo formų ir naminių jungtvių liekanos, kaimo bendravimo tradicijos. Visa tai glaudžiai susipynę su meniniais elementais – vaidybine improvizacija, oracijomis, dainomis, šokiais, muzika.

Mūsų dienomis ne tik perkainuojamos senosios tradicijos, bet ir jos kūrybiškai tęsiamos. Todėl labai svarbu, kad vestuviniškai parodytų kūrybinę iniciatyvą ir išmonę, atsižvelgiant į vietos sąlygas, išradingai taikytų tai vietai būdingus papročius bei tautosaką, vengtų šabloniškumo ir vulgarumo, įjungiant naujus momentus į vestuves. Tik praėję laiko išbandymus, nauji vestuvių momentai gali įgyti tradicijų teises. Po antro pasaulinio karo įvyko esminių lietuvių vestuvinių apeigų sandaros ir turinio bei formos pokyčių. Tradicinių apeigų sakralumą užgožė pramogiškumas.

Kūlupėniškių pagalba ištyrinėjus vestuvių tradicijas Kūlupėnuose, galima spręsti, jog kūlupėniškiai ar jų protėviai laikėsi vestuvių tradicijų, prisitaikydami prie esamo gyvenimo sąlygų. Iki šių dienų išliko tėvų palaiminimas išvykstant jauniems į santuokos sudarymo apeigas. Kelio užtvėrimas nėra dažnas, bet nėra ir pamirštas. Paprotys tėvams sutikti jaunąją šeimą su duona, vandeniu ir druska yra svarbus ir išlikęs iki šiol. Persirengėliai, užsėdę jaunųjų stalą, yra dažnas ir dabartinių vestuvių paprotys. Vestuvėse žmonės išradingi, susikuria daugybę situacijų, kurios pralinksmintų svečius. Piršlio teismas, jo korimas, dabar nėra dažnas reiškinys, tačiau nėra ir išgyvendintas.

Vestuvės tiek prieš šimtmetį, tiek ir dabar turi sąsają. Šiuolaikinis jaunimas žavisi senosiomis tradicijomis ir su džiaugsmu jas taiko. Piršliai taikosi prie senųjų tradicijų ištakų. Šermukšnio šakelė, linų kuokštelis, mergvakariai, linkėjimai turi simbolinę reikšmę. Jaunųjų, pamergių apsirengimas priklauso nuo to, kokios tuo laiku buvo kūlupėniškių gyvenimo sąlygos. Tačiau svarbiausia, jog jie mokėjo vertinti ir išsaugoti tradicijas. Labai svarbu, kad jaunoji karta domisi senosiomis vestuvių tradicijomis ir neretai jas taiko savo vestuvėse.

5. Literatūros sąrašas

4. ČEPIENĖ, Irena. *Lietuvių liaudies vestuvių veikėjai*. Vilnius: Mokslas, 1977. 125 p.
5. Kūlupėnų istorija: 1917–1987 m. Parengė V. Macienė; Kretingos rajono savivaldybės
6. M. Valančiaus VB. – 2007, Kūlupėnai. – 1 komp. diskas (CD-ROM).
7. Moterų klubo „Emocijos“ filmuota medžiaga „Kūlupėnai“ 2007m.: [medžiaga apie Kūlupėnų žmones].
8. MERKIENĖ, Regina. *Šiokiadienių ir šventadienių etnografija. Etnografinių duomenų rinkimo pagrindai*. Vilnius: Versmė, 2007. 263p.
9. Nuotraukos iš Kūlupėnų kaimo gyventojų (1 priedas) asmeninių albumų.
10. Pasakojimus užrašė: Kūlupėnų filialo vyr. bibliotekininkė Vilija Macienė, 2011–2012 metais.
11. Vestuvės [interaktyvus]. Iš *Jurgis Pabrėža apie Žemaičių papročius*. Žemaičių kultūros draugijos Informacinis kultūros centras, 2003 [žiūrėta 2012 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://postilla.mch.mii.lt/Papročiai/paprocPabr.htm#VESTUV%C4%96S>>.
12. VYŠNIAUSKAITĖ, Angelė. *Lietuvių šeima ir papročiai*. 2–asis papild. leid. Vilnius: Mintis, 2009, 560p. Iliustr.

6. Priedai

1 priedas

Duomenys apie Kūlupėnų gyventojus, kurių pasakojimai panaudoti kraštotyros darbe:

3. **Ambrazevičienė Morta**, gim. 1936m. Pasakojimas užrašytas 2012.09.10
4. **Bertašienė Barbora**, gim.1932m. Pasakojimas užrašytas 2012.07.26
5. **Bieliauskaitė Dainora**, gim. 1988m. Pasakojimas užrašytas 2012.08.17
6. **Česnienė Violeta**, gim. 1962 m. Pasakojimas užrašytas 2011.06.16
7. **Dambrauskienė Austra**, gim. 1960 m. Pasakojimas užrašytas 2012.09.10
8. **Daukantienė Danutė**, gim. 1956m. Pasakojimas užrašytas 2012.10.15
9. **Degimienė Adelė**, gim.1939 m. Pasakojimas užrašytas 2011.11.04
10. **Domarkė Vaida**, gim. 1985m. Pasakojimas užrašytas 2012.10.15
11. **Domarkienė Rūta**, gim. 1988m. Pasakojimas užrašytas 2012.11.12
12. **Galuškinienė Rima**, gim 1967m. Pasakojimas užrašytas 2012.11.20
13. **Karnauskienė Monika**, gim. 1926 m. Pasakojimas užrašytas 2012. 09.21
14. **Kazlauskienė Joana** gim. 1939 m. Pasakojimas užrašytas 2012.07.26
15. **Lubiai Salomėja ir Stasys**, gim. 1926m.(vienmečiai) Pasakojimas užrašytas 2011.06.16
16. **Macienė Vilija**,gim 1969 m. Atsiminimas parašytas 2012.10.10
17. **Macius Algirdas** gim1944m. Pasakojimas užrašytas 2012. 10. 30
18. **Maksvytienė Petrutė**, gim. 1941 m. Pasakojimas užrašytas 2012.10.17.
19. **Paulauskienė Janina** gim. 1938m. Pasakojimas užrašytas 2012.08.06
20. **Petrauskienė Liucija**, gim.1932m. Pasakojimas užrašytas 2011.06.22
21. **Skurdauskienė Antanina** gim. 1937m. Pasakojimas užrašytas 2011.05.18.
22. **Šopauskienė Daiva** gim. 1987 m. Pasakojimas užrašytas 2012.10.02
23. **Vaičienė Bronė** gim. 1932m. Pasakojimas užrašytas 2011.05.11
24. **Zajančiauskienė Stanislava** gim. 1942m. Pasakojimas užrašytas 2011.04.21
25. **Zaleckienė Regina**, gim.1974m. Pasakojimas užrašytas 2012.11.08
26. **Zubienė Irina**, 1970 m. Pasakojimas užrašytas 2011.11.09.

Senieji ir dabartiniai vestuvių papročiai

Klausimai

1. Koks jūsų apylinkės vyrų ir moterų vedybinis amžius buvo seniau, koks dabar?
2. Iš kokių dalių susidėdavo vestuvių papročiai ir apeigos (piršlybos, vestuvės, sugražtai) jūsų apylinkėje seniau ir dabar?
3. Aprašykite jūsų apylinkėje, kaime buvusių piršlybų papročius? Kuri savaitės diena buvo laikoma piršlių diena?
4. Kaip jūsų apylinkėje, kaime būdavo rengiamos vestuvės seniau – pjaunami gyvuliai, paukščiai, daromas alus? Kuriais atvejais buvo samdoma speciali vyrėja? O dabar kaip?
5. Kas ir kaip kviečia pabrolius, pamerges. Kas ir kaip kviečia gimines, kaimynus, darbo draugus?
6. Kaip nuotaka (abu jaunieji) atsisveikindavo prieš jungtuves su tėvais giminėmis, kaimynais, draugais?
7. Ar laukiant jaunųjų iš jungtuvių (metrikacijos) puošiama „jaunųjų kertė“? Ar buvo paprotys apsirengti apsimitėlius jaunuosius, pulką?
8. Kas ir kaip po jungtuvių jaunuosius sutinka prie vartų, trobos, durų, stalo?
9. Kas yra „Parėdkos pietūs“? Kada ir kas juos duoda? Kokie buvo vestuvių valgiai? Ar nešamasi į vestuves maisto produktų? Kokių ir kas iš šeimos juos neša, am atiduoda?
10. Kur jaunieji pirmą kartą drauge suguldomi? Kokios žinomos lovos klojimo, guldymo ceremonijos? Ar žinomas jūsų apylinkėje „guldytuvių“, „keltuvių“ sūris?
11. Kokios žinomos jaunosios vainiko nuėmimo ir apgaubimo apeigos? Kada ir kas atlikdavo?
12. Ar žinomas jūsų apylinkėje apeiginis jaunosios šokdinimas? Ar duodavo jaunoji dovanų šokėjui? Kada ir kokių dovanų jaunoji duodavo vyro tėvams, seserims, broliams, giminėms, jo pulkui?
13. Ar žinomas piršlio korimas? Kas ir kur su kokiomis apeigomis tai atlikdavo (atlieka)? (Užrašyti piršlio korimo „dekretą“).
14. Kaip apsirengdavo (apsirengia) jaunieji, piršlys, svočios, pamergės, pabroliai, parėdkininkai?
15. Ar žinomos baigiamosios vestuvių apeigos – svečių varymas namo „išrūkinimas“?